

Results. The article reveals the ways of improving the organization and content of scientific research as essential preconditions for the further reform of physical culture and sport. The role of scientific research on the problems of physical culture and sport in the structure of scientific specialties in Ukraine is defined. There are several options, for example, revision of passports majors (specialisations), 24.00.01, 24.00.02, 24.00.03, or in view of the fact that specialty 017 «Physical culture and sport», which prepares specialists for this sphere, starting from 2015 the branch of knowledge education is withering, it is possible to return them (or to follow the example of other countries, one such specialty) to the area of pedagogical sciences.

If the specialty of the codes 24.00.01, 24.00.02 and 24.00.03 are further stored, you need to turn the direction of scientific researches on the improvement of training and retraining of specialists. If the decision restores «Theory and methodology of physical education, sports training, improving and adaptive physical education» in the usual framework of pedagogic science, you need to specify the (significantly smaller) directions of scientific researches in their specialties, bringing them to your own theory and methodology of physical culture and sports.

The prospect of further research is related to the needs of the scientific debate regarding issues that were raised in the article, the result of which should be the development of state policy on scientific research of physical culture and sports and promote their implementation in practice.

Key words: sport, physical education, passport of scientific specialty, scientific-research work.

УДК 378:373

Є. Проворова

Національний педагогічний
університет імені Михайла Драгоманова

ПРАКСЕОЛОГІЧНІ ЦІННОСТІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ДО СПІВАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті на основі аналізу наукових джерел, програм навчальних дисциплін; практичного досвіду узагальнено дослідницькі напрацювання щодо цінностей праксеологічного підходу у методичній підготовці майбутніх учителів музики до співацької діяльності. Визначено, що заняття, самотійну роботу з вокалу, педагогічну практику студентів важливо здійснювати з урахуванням принципів досконалої педагогічної діяльності, зокрема, прогнозування можливих результатів педагогічної діяльності; принципів співацького навчання (цілісності, адаптивності, резонансного звукоутворення, розвитку та збереження співацького голосу; принципів інтенсифікації, рефлексивного сприймання художніх образів музичних творів; свідомої опори на художньо-особистісний діалог; проективності.

Ключові слова: майбутній учитель музики, методична підготовка, співацька діяльність, педагогічна праксеологія, цінності, принципи досконалої педагогічної діяльності.

Постановка проблеми. Конкурентноздатна, всебічно розвинена цілісна особистість, інноватор з активною позицією, здатний змінювати навколишній світ та вчитися впродовж життя, – така характеристика випускника загальноосвітнього навчального закладу представлена освітянській громаді в концепції «Нової української школи» [15]. Документ привертає увагу, зокрема, на загальнокультурну грамотність особистості; здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самотійно виражати

ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва; усвідомлювати власну національну ідентичність як підґрунтя поваги до культурного розмаїття інших націй. З-поміж восьми базових компонентів концепції «Нової української школи» виокремимо і педагогіку партнерства, в основу якої покладено спілкування, взаємодію та співпрацю між учителем, учнем і батьками, що сприяють розкриттю та розвитку здібностей, талантів і можливостей кожної дитини; умотивованість учителя, який володіє свободою творчості і розвивається професійно; орієнтацію освітнього процесу на потреби учня, дитиноцентризм; цінності виховання. Такі вимоги актуалізують необхідність удосконалення теоретичних, методичних, організаційних основ підготовки майбутніх учителів, значною мірою майбутніх учителів музики у вищих педагогічних навчальних закладах, у професійній діяльності яких тісно переплітаються функції організатора музичної діяльності школярів, музиканта, співака і психопедагога.

Музично-педагогічна діяльність у загальноосвітній школі вимагає освіченості, ерудованості, інтелектуальності, здатності учителя музики бути особистістю зі сформованими світоглядом, поглядами, переконаннями, проявляти себе справжнім творцем навчально-виховного процесу [22, 5]. На духовний світ дитини, її світосприймання і світовідчуття суттєво впливає співацька майстерність учителя музики. Педагогу важливо віртуозно володіти вміннями застосовувати необхідні методи, прийоми удосконалення власного співу і успішно, раціонально користуватися ними у процесі вокального розвитку учнів. Вагомість співацької діяльності учителя музики обумовлена віковичними співацькими традиціями українського народу, потребами суспільства виховувати загальну музичну культуру й естетичні смаки учнів на еталонних зразках українського та світового вокального мистецтва, обумовлена і підвищеним інтересом дітей та юнацтва до розвитку співацьких здібностей, умінь співацького голосу і слуху, виконавських навичок.

Дослідно-експериментальна робота, яка триває у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Кіровоградському державному педагогічному університеті імені В. Винниченка, Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка, Полтавському державному педагогічному університеті на заняттях з музично-методичних курсів, засвідчує: ефективність уроку музики, творчих позаурочних занять із учнями-солістами, ефективність організації гурткової роботи вокального або хорового колективу, підготовки учнів до концертних виступів, фестивалей, оглядів самодіяльності, конкурсів, творчих проектів тощо забезпечує успішний учитель, коуч, фасилітатор, тьютор, модератор індивідуальної освітньої траєкторії дитини, котрий уміло, використовуючи високохудожній репертуар, сучасні наочні матеріали, звукопідсилюючу апаратуру, з урахуванням глибоких знань специфіки співацької діяльності, організаційно-

просвітницьких знань, вокальної майстерності, формує мотивацію до занять вокально-виконавською діяльністю [2, 276].

Такі вимоги вияскравлюють праксеологічний складник, праксеологічні цінності методичної підготовки майбутніх учителів музики до співацької діяльності у загальноосвітній школі, з-поміж яких виділимо раціональність, доцільність, оптимальність, якість, творчість, ініціативність, вправність, майстерність. Разом з тим практичний досвід, опитування викладачів вокальних дисциплін (26 респондентів з названих вище ВНЗ), учителів музики (43 респонденти Київської, Сумської, Полтавської областей) засвідчують, що більшість студентів не володіють на належному рівні методикою співацького виховання учнів; залишається проблемою ефективність цього впливу на розвиток особистісної свободи школяра, самоактивність та самореалізація особистості.

Аналіз актуальних досліджень. Важливість співацької діяльності, вагомість виконавських умінь майбутнього вчителя музики поряд з педагогічними (методичними), психологічними, культурологічними, організаційними, просвітницькими знаннями та вміннями підтверджують нормативні документи, зокрема стандарт вищої освіти, освітньо-кваліфікаційна характеристика підготовки бакалавра за спеціальністю 6.010100 – Педагогіка і методика середньої освіти. Музика [24]. Специфіку мистецько-педагогічної діяльності вчителя музики в загальноосвітніх навчальних закладах досліджують Л. Масол, К. Сергєєва, Л. Хлебнікова; професійний розвиток викладача музичного мистецтва Н. Сегеда, концептуальні основи професійної, у тому числі методичної підготовки майбутнього вчителя музики до виконавської діяльності висвітлено у працях Е. Абдулліна, Л. Арчажнікової, Н. Гребенюк, О. Єрошенко, Н. Овчаренко, Г. Падалки, О. Ростовського, Т. Ткаченко. Взаємодії вокального та методичного компонентів майбутніх учителів музики присвячено дослідження Л. Василенко, праксеологічному контексту методичної підготовки майбутнього вчителя музики – дослідження Т. Бодрової. Особливості педагогічної праксеології як методологічного знання про загальні принципи і способи раціональної та продуктивної педагогічної діяльності вивчають Н. Гузій, І. Зязюн, І. Колесникова, А. Ліненко, Л. Монахова, В. Савіцька, Т. Садова, О. Титова та ін.

Мета статті: узагальнити наукові напрацювання дослідників щодо цінностей праксеологічного підходу, принципів педагогічної праксеології у методичній підготовці майбутнього вчителя музики до співацької діяльності.

Методи дослідження. Використано теоретичні методи: аналіз, синтез, узагальнення наукових джерел; емпіричні: педагогічне спостереження, опитування учителів і викладачів, аналіз програм навчальних дисциплін; аналіз практичних занять з постановки голосу зі

студентами мистецьких факультетів; осмислення власного педагогічного досвіду роботи зі студентами у класі вокалу.

Виклад основного матеріалу. Як показує аналіз наукових джерел, до основних завдань співацької діяльності учителя музики в загальноосвітній школі фахівці відносять такі: навчити учнів виразному артистичному виконанню шкільного пісенного репертуару, окремих фольклорних, класичних, сучасних творів; сольному, ансамблевому, хоровому співу; аналізувати й інтерпретувати музичні твори; встановлювати міжпредметні зв'язки та зв'язки між видами мистецтва; розвивати в учнівської молоді загальні, музичні та вокальні здібності; стимулювати їх до творчого самовираження в художній діяльності [17, 50]. Доцільно піклуватися не тільки про якість, власне, тексту пісні, а й про якість виконання, – зауважує Н. Гродзенська, – робота над піснею – це захоплюючий процес, у якому є творчий елемент, це наполегливе і поступове сходження на висоту [3, 129].

Як показує аналіз програм навчальних дисциплін «Постановка голосу» [11], «Методика викладання вокалу у вузі» [12; 19], «Основи вокальної методики» [4], методичну підготовку студентів до співацької роботи зі школярами фахівці спрямовують на оволодіння фаховими, психолого-педагогічними знаннями щодо фізіологічних особливостей голосоутворення у дорослих і дітей, естетично-ціннісних якостей вокального звуку відповідно до сучасних вимог співацького навчання, на розвиток вокального слуху у школярів; на розвиток вокально-технічних та виконавських можливостей, вокально-виконавських компетенцій кожного студента, сценічної майстерності.

Відрядно, що у пропонованому змісті, формах і методах роботи на заняттях автори програм уже частково враховують цінності системного, діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого, аксіологічного, культурологічного, семіотичного та герменевтичного підходів. Поняття «цінності» характеризують як специфічні соціальні визначення об'єктів навколишнього світу, їх позитивне або негативне значення для людини і суспільства (благо, добро і зло, прекрасне і потворне), що наявне в явищах суспільного життя і природи [27, 416]. Т. Садова слушно зазначає, що вже в самому слові «цінність» закладено ідею корисності для людини [21, 416].

Урахування положень, зокрема, компетентнісного підходу сприяє проведенню індивідуальної вокальної, вокально-хорової (колективної) роботи в загальноосвітній школі. Особистісно орієнтований підхід дає можливість аналізувати стан і розвиток особистісно-професійних рис, формувати особистісні мотиви, потреби, інтереси, індивідуальні вікові та психологічні особливості, вокально-педагогічний досвід, загальні, музичні і специфічні вокальні здібності майбутніх учителів музики. Положення культурологічного підходу використовуємо як для відбору високохудожнього, різностильового та різножанрового матеріалу відповідно

до віку та здібностей, так і для формування співацької культури: культури співацького голосу як прояву людської сутності; сприймання і розуміння майбутніми педагогами жанрово-стильових особливостей вокальних творів різних історичних епох; національних традицій різних вокальних шкіл; формування умінь аналізувати текст пісні в культурологічному контексті. Аксиологічний підхід дає змогу спрямовувати заняття на визначення вокально-мистецьких цінностей твору, на формування ціннісних орієнтацій, осмислення і переживання особистістю досвіду власної співацької діяльності; аксиологічний підхід дозволяє орієнтувати зміст, форми та методи співацької підготовки на ціннісне сприйняття. Акмеологічний підхід сприяє активізації мотиваційно-цільової сфери, здібностей, особистісних якостей, самосвідомості, що сприяє ефективній самореалізації. А.Козир визначає акмеологічний підхід як сукупність прийомів, засобів дій, що дозволяють ефективно вирішувати завдання продуктивного особистісно-професійного розвитку для досягнення професіоналізму [5]. Діяльнісний підхід дає можливість збагатити методичну підготовку майбутніх учителів музики до співацької діяльності практикоорієнтованим змістом, формами, методами і засобами, що враховують психологію дітей; досвід та ідеї вчителів-новаторів.

У цьому контексті важливе і застосування положень *праксеологічного* підходу (від грец. «праксин» – дія, досвід, досконала дія). Про специфіку досконалої, ефективної діяльності написано у науково-популярних студіях польських дослідників Т.Котарбинського «Трактат про гарну роботу» і Т.Пщаловського «Принципи досконалої діяльності». *Праксеологія*, на переконання Т.Пщоловського, займається цілеспрямованою дією, тобто навмисною і свідомою з погляду її результативності, орієнтованою на досягнення поставлених цілей [20, 18]. Ефективна діяльність, ефективна дія повинна відповідати комплексу вимог, – зазначається у науковій студії Т.Котарбинського: бути результативною, продуктивною, досягати поставленої мети, «правильною» (точною, максимально наближеною до зразка-норми), «чистою» (тобто максимально уникати непередбачених наслідків), «надійною» (об'єктивною) та послідовною. Основним критерієм практичної «успішності» дії є її доцільність. [8, 219]. Основним завданням педагогічної *праксеології*, за І.Колесніковою, О.Тітовою, є розробка і обґрунтування норм ефективної, справної, умілої педагогічної діяльності [6, 14].

Методична підготовка майбутніх учителів музики до співацької діяльності, побудована з урахуванням цінностей *праксеологічного* підходу, передбачає всебічний аналіз музично-педагогічної діяльності, цілеспрямоване розроблення засобів її удосконалення для підвищення продуктивності, обґрунтоване планування, раціональне використання часу, зусиль та ін. Слушно зауважує Т.Бодрова, що діяльність учителя, організована з позицій *праксеологічного* підходу, дозволяє побачити її

завершений технологічний цикл, дає змогу вплітати й застосовувати «технологічні ланцюжки», алгоритми послідовних і цілеспрямованих дій, майстерно їх варіювати [1, 9].

У методичній підготовці, як показує аналіз наукових джерел і практичного досвіду, доцільно враховувати низку спеціальних принципів, сутність яких пронизана цінностями педагогічної праксеології. Професійним обов'язком педагога насамперед є навчити дитину розуміти та цінувати вокальне мистецтво, пісню, тому необхідним компонентом музично-педагогічної, у тому числі співацької діяльності вважаємо здатність майбутніх учителів музики до організаційної роботи та просвітництва з музики: відвідування та участь у концертах, виставах, зустрічах зі співаками, творчими колективами, у фестивалях, конкурсах, творчих проектах. З-поміж принципів досконалої педагогічної діяльності, зокрема, використовуємо постановку педагогічних цілей; уміння зіставляти, порівнювати, аналізувати поставлену мету і здобуті результати; прогнозування можливих результатів педагогічної діяльності; планування наступних дій з використанням можливостей особистості у саморозвитку, самовихованні та самовдосконаленні [9, 127–130].

Будь-яка форма спілкування з музикою, музичним твором спрямована на те, щоб учні навчилися сприймати, розвивали культуру голосу, співацького слуху (здатність визначати з максимальною точністю, рухами яких м'язових груп можна сформувати той чи інший звук, відобразити його висоту, відчуті резонатори і т.ін.) та інтонаційного слуху (здатність розрізняти в межах інтервальної зони інтонаційні відхилення і відтворювати голосом одну з інтонацій цієї зони). Така діяльність спонукає враховувати також принципи співацького навчання, які виділяють Л. Чернова та Д. Чернов: принципи цілісності (полягає в єдності сприйняття слухового еталону голосу та техніки його відтворення в тій чи іншій співацькій манері - академічній, народній, естрадній), адаптивності (приспосовування до хорового і сольного звучання, до функціонування голосу в різних видах діяльності - на уроках сольфеджіо, вокалу, музичної літератури, диригування, у процесі педагогічної практики) [28]. Ураховуємо принцип резонансного звукоутворення, розроблений В.Морозовим. Ідеться про систему уявлень про взаємопов'язані між собою акустичні, фізіологічні і психологічні закономірності освіти і виховання співацького голосу, що обумовлюють його високі естетичні та вокально-технічні якості за рахунок максимальної активізації резонансних властивостей голосового апарату) [13].

На заняттях дотримуємося і принципу розвитку та збереження співацького голосу, профілактики професійних захворювань співака, що висвітлений у праці Д. Люша [10, 103]. Важливий також принцип інтенсифікації, що при скороченні аудиторних годин передбачає

актуалізацію внутрішніх резервів навчального процесу на основі використання ефективних педагогічних технологій [5, 183; 16]. У дослідно-експериментальній роботі керуємося також принципами рефлексивного сприймання художніх образів музичних творів (ґрунтується на глибокому пізнанні себе, оцінюванні власних вчинків крізь призму художньо-музичного тексту, спонукає до переживання почуттів натхнення); свідомої опори на художньо-особистісний діалог (забезпечує розвиток мотиваційної сфери студентів, створення сприятливого середовища для творчої праці); проєктивності (дозволяє забезпечити цілеспрямованість навчальних занять, самостійної роботи щодо траєкторії особистісного розвитку майбутнього вчителя музики засобами інноваційних технологій [23; 26; 29].

Успішність і продуктивність музичної діяльності залежить від сили і яскравості музично-слухових уявлень і вміння людини свідомо оперувати ними – такий висновок відомого дослідника Б. Теплов [25] покладений нами в основу роботи над створенням художнього образу і втіленням композиторського задуму твору, яку проводимо на заняттях з постановки голосу, методики викладання вокалу, враховуючи життєвий і музичний досвід студентів. На початковому етапі пропонуємо майбутнім учителям музики виконати вправи на аналіз окремих фраз твору, що передаються з різним настроєм (радісно, сумно, ніжно, томно, з обуренням, злобно, глузливо тощо). Потім виконуємо музично-теоретичний аналіз і складаємо план музичного твору; розглядаємо різні варіанти фразування, ритмічного виконання, артикуляції, тембрового звучання, манери звуковедення, звуковибодування, що допомагає знайти виразнішу інтерпретацію твору, активізує творчий розвиток (за С. Коноваловою, Н. Коростильовою) [7].

Акцент на праксеологічних цінностях у методичній підготовці майбутніх учителів музики до співацької діяльності дає підстави засвідчити більш тісний взаємозв'язок психолого-педагогічних, музичних, методичних дисциплін, а також взаємозв'язок аудиторної, самостійної, індивідуальної роботи, під час яких у співпраці зі студентами викладач навчає студентів ілюструвати власним голосом вокальний твір або окрему партію у процесі роботи з учнями, розвиває вокальну уяву особистостей. З-поміж критеріїв ефективності аудиторної, самостійної роботи по вокалу виділяємо розвиток мотиваційної сфери майбутнього вчителя музики, основу якого складає професійний інтерес до вокального виконавства [14]. Сформовані уміння планувати результат, визначати шляхи його досягнення і аналізувати ефективність проведених дій сприятимуть студентам на педагогічній практиці і в майбутній професійній діяльності цілеспрямовано і ефективно вирішувати вокально-виконавські та вокально-педагогічні завдання.

Провідною ідеєю педагогічної практики, успішної роботи студентів на уроках музики, на заняттях гуртка сольного співу є невіддільність музичних знань від формування духовного світу учнів. Майбутній учитель музики

через музичне мистецтво досліджує і розвиває особистісну свободу кожного школяра, його вміння слухати музику, емоційно її сприймати, переживати, співати, імпровізувати, складати свої композиції, набуваючи музичного досвіду через «власне ставлення» та самовираження.

Висновки. Проведений аналіз наукових джерел і практичного досвіду засвідчує, що ефективність уроку музики, творчих позаурочних занять із учнями-солістами, ефективність організації гурткової роботи вокального або хорового колективу, підготовки учнів до концертних виступів, фестивалей, оглядів самодіяльності, конкурсів, творчих проектів тощо забезпечує успішний учитель, модератор індивідуальної освітньої траєкторії дитини, котрий на основі глибоких знань специфіки співацької діяльності, організаційно-просвітницьких знань, вокальної майстерності, використовуючи високохудожній репертуар, уміло формує мотивацію учнів до співацької діяльності. Застосування положень праксеологічного підходу в методичній підготовці й у практичній діяльності (під час педагогічної практики) майбутнього вчителя музики дозволяє удосконалити зміст навчального матеріалу, обрати найбільш ефективні інноваційно-творчі форми, методи й засоби вокального навчання, інтенсифікувати позааудиторну роботу.

Методичну підготовку майбутнього вчителя музики до співацької діяльності важливо здійснювати з урахуванням принципів досконалої педагогічної діяльності, зокрема, прогнозування можливих результатів педагогічної діяльності; планування наступних дій, принципів співацького навчання (цілісності, адаптивності, резонансного звукоутворення, розвитку та збереження співацького голосу; принципів інтенсифікації, рефлексивного сприймання художніх образів музичних творів; свідомої опори на художньо-особистісний діалог; проективності.

Акцент на праксеологічних цінностях у методичній підготовці майбутніх учителів музики до співацької діяльності дає підстави засвідчити більш тісний взаємозв'язок психолого-педагогічних, музичних, методичних дисциплін, а також взаємозв'язок аудиторної, самостійної, індивідуальної роботи, педагогічної практики. Інтегрована навчальна дисципліна «Основи музично-педагогічної праксеології» є логічним доповненням дисциплін і передбачає сприяти розвитку самостійності мислення, вольових рис характеру, здібностей до самоорганізації, готовності до професійної рефлексії, динамічності в педагогічній дії. Аналіз практичних і творчих завдань курсу, що спрямовані на професійну самореалізацію студентів, створення музично-праксеологічного навчального середовища, розглянемо в наступних публікаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бодрова Т. О. Методична підготовка майбутніх учителів музики: праксеологічний контекст / Т. О. Бодрова // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. – 2015. – № 1. – С. 7–12.

2. Гребенюк Н. Є. До проблеми формування вокально-виконавських навичок у співаків-початківців : методична розробка / Н. Є. Гребенюк. – Харків : ХГП, 1998. – 17 с.
3. Гродзенская Н. Л. Воспитательная работа на уроках пения / Н. Л. Гродзенская. – Москва : Акад. пед. наук РСФСР, 1953. – 156 с.
4. Єрошенко О. В. Основи вокальної методики : програма та метод. матеріали до курсу / уклад.: О. В. Єрошенко. – Харків : ХДАК, 2005. – 22 с.
5. Козир А. В. Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти / А. В. Козир. – К. : НПУ, 2008. – 380 с.
6. Колесникова И. А. Педагогическая праксеология: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / И. А. Колесникова, Е. В. Титова. – М. : Изд. центр «Академия», 2005. – 256 с.
7. Коновалова С. А. Актуализация витагенного опыта студента в классе вокала [Электронный ресурс] / С. А. Коновалова, Н. И. Коростелева // Фундаментальные исследования : научный журнал. – 2007. – № 7. – Режим доступа : <http://www.famous-scientists.ru>
8. Котарбинский Т. Трактат о хорошей работе / Т. Котарбинский ; пер. с польск. – М. : «Экономика», 1975. – 271 с.
9. Линенко А. Ф. Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності / А. Ф. Линенко // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 125–132.
10. Люш Д. В. Развитие и сохранение певческого голоса / Д. В. Люш. – К. : Муз. Україна, 1988. – 144 с.
11. Менабени А. Г. Программа с постановки голоса / сост. А. Г. Менабени, Г. И. Урбанович, С. З. Закржевская, Н. П. Васильева // Программы педагогических институтов. Музыка и пение. – Москва, 1980. – Вып. 25. – 114 с.
12. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу у вузі : програма та методичні рекомендації для студентів магістратури / Надія Семенівна Можайкіна. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. – 48 с.
13. Морозов В. П. Искусство резонансного пения. Основы резонансной теории и техники [Электронный ресурс] / В. П. Морозов. – М. : Центр «Искусство и наука», 2002. – Режим доступа : http://vk.com/doc233484006_267316594
14. Нижникова А. Б. Факторы эффективности самостоятельной работы студентов музыкально-педагогического факультета в классе вокала / А. Б. Нижникова // Альманах современной науки и образования. – Тамбов : Грамота, 2009. – № 1 (20). – Ч. I. – С. 118–120.
15. Нова українська школа [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/08/17/mon.pdf>
16. Овчаренко Н. А. Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності: теорія та методологія : монографія / Н. А. Овчаренко. – Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2014. – 400 с.
17. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К. : Освіта України, 2010. – 274 с.
18. Пляченко Т. І. Постановка голосу : навчальна робоча програма / уклад. Т. М. Пляченко ; Кіровоградський державний пед. університет ім. В. Винниченка. – К. : НПУ, 2006. – 27 с.
19. Пляченко Т. М. Методика викладання вокалу : Програма навчального курсу для студентів мистецького факультету, спец. «Музична педагогіка і виховання»,

освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст / уклад. Т. М. Пляченко. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. – 32 с.

20. Пщоловский Т. Принципы современной деятельности (Введение в праксеологию) / Т. Пщоловский ; пер. с польск. – К., 1993. – 271 с.

21. Садова Т. Аксіологічний підхід у системі педагогічної методології [Електронний ресурс] / Тетяна Садова. – Режим доступу : http://www.ukrdeti.com/2010/1_a11_2010.html

22. Світова художня культура: Від первісного суспільства до початку середньовіччя : навч. посіб. / О. П. Щолокова, С. В. Шип, О. Л. Шевнюк, О. М. Семашко. – К. : Вища шк., 2004. – 175 с.

23. Сі Даофен. Методика використання інноваційних технологій у підготовці майбутніх учителів музики до співацької діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. н. : спец. 13.00.02 / Сі Даофен. – К., 2015. – 21 с.

24. Стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра за спеціальністю 6.010100 – Педагогіка і методика середньої освіти. Музика. Напрямок підготовки 0101 – Педагогічна освіта. – Київ : МОНУ, 2003. – 63 с.

25. Теплов Б. М. Проблемы индивидуальных различий [Электронный ресурс] / Б. М. Теплов. – М. : АПН РСФСР, 1961. – Режим доступа : <http://www.psychology.ru/library/p001.stm>

26. Ткаченко Т. В. Теоретико-методичні основи формування вокально-звукової культури майбутнього вчителя музики у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 / Т. В. Ткаченко ; Київський національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2010. – 43 с.

27. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. – К. : УРЕ, 1986. – 798 с.

28. Чернова Л. В. Формирование вокально-речевой культуры учителя музыки в процессе профессиональной подготовки / Л. В. Чернова, Д. Е. Чернов // Педагогическое образование в России. – 2012. – № 3. – С. 119–123.

29. Шуляр О. Д. Голос людини та вокальна робота з ним : монографія : у 2 ч. Ч. 1 / О. Д. Шуляр, Г. Є. Стасько, М. Ю. Сливозький та ін. – Івано-Франківськ : Вид-во ПНУ ім. В. Стефаніка, 2010. – 351 с.

РЕЗЮМЕ

Проворова Е. Праксеологические ценности методической подготовки будущего учителя музыки к певческой деятельности.

В статье на основании анализа научных источников, программ учебных дисциплин; практического опыта обобщено исследовательские наработки, касающиеся ценностей праксеологического подхода в методической подготовке будущих учителей музыки к певческой деятельности. Определено, что практические занятия, самостоятельную работу по вокалу, педагогическую практику студентов важно осуществлять с учетом принципов совершенной педагогической деятельности, в частности, прогнозирования возможных результатов педагогической деятельности; принципов целостности, адаптивности, резонансного звукообразования, развития и сохранения певческого голоса; принципов интенсификации, рефлексивного восприятия художественных образов музыкальных произведений; сознательной опоры на художественно-личностный диалог; проективности.

Ключевые слова: будущий учитель музыки, методическая подготовка, певческая деятельность, педагогическая праксеология, ценности, принципы совершенной педагогической деятельности.

SUMMARY

Provorova I. Praxeological values of future music teachers' methodical preparation to singing activity.

This article summarizes the scientific achievements on values of praxeological approach, praxeological pedagogical principles in methodical preparation of the future music teacher to singing activity. The analysis of scientific sources and practical experience shows, that the effectiveness of music lessons, art extracurricular classes with students, the effectiveness of group work is ensured by successful teacher, facilitator of individual educational trajectory of the child. Methodical preparation of future music teachers to singing activity is based on values of praxeological approach. It provides a comprehensive analysis of musical and educational activity, its development for improvement of productivity, reasonable planning, rational use of time, effort and others.

The usage of praxeological approach in methodical preparation and during teaching practice of future music teachers allows: to improve the content of the training material, to select the most effective innovation and creative forms, methods and means of vocal training, to intensify extracurricular work. Methodical preparation of future music teacher to singing activity is important to do taking into account the principles of perfect educational activity, in particular, prediction of possible educational activity outcomes; planning the following actions, principles of singing study (integrity, adaptability, resonant sound formation, voice development and conservation, the principle of intensification, reflexive perception of music images, conscious support for artistic and personal dialogue. Focus on praxeological values in methodical preparation of future music teachers make it possible to witness close relationship of psycho-pedagogical, music, teaching disciplines with class, independent and individual work, teaching practice.

Key words: future music teachers, methodical preparation, singing activity, pedagogical praxeology, values, principles of perfect educational activity.

УДК 37.013

Л. Пшенична

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА – СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРОГРЕСУ

Найпершим і найуспішнішим показником підвищення кваліфікації є післядипломна освіта, яка дає можливість одержання додаткових знань з управлінської діяльності та по базовому фаху й удосконалювання фахових умінь на підставі осмислення власної діяльності. Цілком зрозуміло, що система післядипломної освіти (освіта дорослих) має низку гострих проблем, пронизуючих усю її структуру на різних рівнях: загальнодержавному, регіональному, на рівні навчальних закладів, керівників, викладачів, студентів.

Сучасна система післядипломної освіти зорієнтована на кращі зразки наукових знань і практики, а тому змістові компетенції в системі післядипломної педагогічної освіти формують як у вчителя, так і в керівника вміння креативно мислити, орієнтуватися в інформаційному середовищі, самостійно конструювати свої знання, аналізувати результати діяльності та практично використовувати їх у роботі, створювати власні проекти та презентації. Контролюючий модуль повинен включати оцінку освоєних компетенцій і демонструє та підтверджує те, що педагогічні працівники під час підвищення кваліфікації засвоїли необхідні компетенції і можуть здійснювати всі необхідні педагогічні та управлінські дії. Отримані